

Prima pagină > Introducerea unei acțiuni în justiție > Asistență juridică

Asistență juridică

Portugalia

1 Care sunt costurile unui proces și cine ar trebui să le suporte în mod normal?

În conformitate cu dispozițiile articolului 529 din *Codul portughez de procedură civilă (Código de Processo Civil)*, costurile și cheltuielile aferente acțiunilor în justiție constau în:

- i. taxe judiciare (*taxa de justiça*);
- ii. cheltuieli legate de cauză (*encargos*);
- iii. cheltuielile părților (*custas de parte*).

În consecință:

i. Taxele judiciare trebuie să fie plătite de fiecare dintre părțile implicate pentru declanșarea procedurii judiciare respective. Cheltuielile judiciare se calculează în funcție de valoarea sau de complexitatea acțiunii, în conformitate cu

Regulamentul privind cheltuielile judiciare (Regulamento das Custas Processuais) și cu tabelele anexate la acesta. Taxele judiciare sunt exprimate în „unități de cont” (*unidades de conta – UC*), astfel cum se prevede la articolul 5 din Regulamentul privind cheltuielile judiciare. Pentru anul 2023, valoarea unei unități de cont va rămâne neschimbată, și anume 102,00 EUR. Este posibil ca această sumă să se modifice în timp.

ii. Cheltuielile legate de cauză sunt cele suportate ca urmare a acțiunii în justiție (cum ar fi plățile pentru experți, servicii de interpretariat etc.), atunci când sunt solicitate de părți sau ordonate de judecător – a se vedea articolul 16 din Regulamentul privind cheltuielile judiciare.

iii. Cheltuielile părților sunt sumele cheltuite de fiecare dintre părți în vederea soluționării cauzei, sume care se rambursează în cazul în care partea adversă cade în pretenții, în conformitate cu articolul 26 din Regulamentul privind cheltuielile judiciare (de exemplu, cheltuieli cu onorariile plătite unui avocat; cheltuieli cu executorii judecătorești numiți de instanță etc.).

2 Ce presupune asistența juridică?

Accesul la lege și la instanțe este reglementat de *Legea nr. 34/2004 din 29 iulie 2004*.

În conformitate cu articolul 6 din *Legea nr. 34/2004*, protecția juridică este disponibilă sub două forme.

- i. consultanță juridică
- ii. asistență judiciară.

În consecință:

i. În conformitate cu articolele 14 și 15 din *Legea nr. 34/2004*, consultanța juridică constă în clarificări tehnice privind legea aplicabilă unor probleme sau cazuri specifice și poate fi oferită de avocați.

ii. În temeiul articolului 16 din *Legea nr. 34/2004*, asistența judiciară există sub următoarele forme:

scutire de la taxe judiciare și de la alte cheltuieli legate de cauză;

numirea consilierului juridic (cum ar fi avocații și juriștii) și plata onorariilor și a altor cheltuieli ale acestora (cum ar fi cheltuielile de deplasare);

plata onorariilor consilierului juridic numit de instanță (cum ar fi un avocat în procesele penale);

plata în tranșe a taxelor judiciare și a altor cheltuieli legate de cauză;

numirea unui consilier juridic și plata în tranșe a taxelor și a cheltuielilor relevante;

plata în tranșe a onorariilor și a cheltuielilor datorate consilierului juridic numit de instanță;

atribuirea unui executor judecătorec numit de instanță și plata taxei corespunzătoare (cum ar fi taxa pentru notificarea sau comunicarea unei citații, taxa aplicabilă în cazul măsurilor necesare pentru punerea sub sechestru a bunurilor și pentru alte proceduri de executare).

3 Care sunt cerințele pentru acordarea asistenței juridice?

În temeiul articolului 7 din *Legea nr. 34/2004*, următoarele categorii de persoane au dreptul la protecție juridică, dacă pot dovedi că se confruntă cu dificultăți financiare:

cetățenii portughezi;

cetățenii Uniunii Europene;

străinii și apatrizii care dețin un permis de ședere valabil într-un stat membru al Uniunii Europene;

străinii fără permise de ședere valabile într-un stat membru al Uniunii Europene atunci când dreptul de ședere ar fi atribuit cetățenilor portughezi în aceeași situație în conformitate cu legile statelor respective;

organizațiile non-profit au dreptul la protecție juridică numai sub formă de asistență judiciară.

NB: entitățile cu scop lucrativ și întreprinderile individuale cu răspundere limitată nu au dreptul la protecție juridică.

4 Poate fi obținută asistență juridică pentru toate litigiile?

În conformitate cu articolul 17 din *Legea nr. 34/2004* și cu articolul 7 din

Ordinul ministerial de punere în aplicare nr. 46/2015 din 23 februarie 2015 (Portaria n.º 46/2015), sistemul de asistență judiciară este aplicabil:

tuturor instanțelor, indiferent de tipul cauzei;

judecătorilor de pace;

sistemelor alternative de soluționare a litigiilor, cum ar fi medierea administrată de stat (*mediação pública*), de exemplu, medierea pentru cauzele de familie sau de muncă;

în cazurile administrate de oficiile registrelor;

inventarelor de la birourile notariale;

în cazul procedurilor în materie de contravenții.

Linkuri utile:

[Sistemul de mediere administrat de stat în materie de dreptul familiei \(în limba portugheză\)](#)

[Sistemul de mediere administrat de stat în materie de dreptul muncii \(în limba portugheză\)](#)

5 Există o procedură specifică pentru urgențe?

În cazuri urgente, când nu s-a luat nicio decizie finală cu privire la asistența judiciară solicitată la momentul scadenței taxelor judiciare și a altor cheltuieli legate de cauză, solicitantul trebuie să prezinte documentul care dovedește că a solicitat asistență judiciară și apoi să procedeze după cum se arată în continuare [a se vedea articolul 29 alineatul (5) din Legea nr. 34/2004].

În cazul în care nu este încă cunoscută decizia departamentului de securitate socială competent, termenul de plată relevant se suspendă până la comunicarea deciziei către solicitant.

În cazul în care departamentul de securitate socială a luat deja o decizie de a acorda asistență judiciară sub forma plății în tranșe, plata primei tranșe este scadentă în termen de 10 zile de la data comunicării deciziei către solicitant, fără a aduce atingere rambursării ulterioare a sumei plătite în situația în care decizia este revocată.

În cazul în care departamentul de securitate socială a emis deja o decizie de neacordare a asistenței judiciare, plata este scadentă în termen de 10 zile de la data comunicării deciziei către solicitant, fără a aduce atingere rambursării ulterioare a sumei plătite în situația revocării deciziei.

Dacă în termen de 30 de zile nu se ia nicio decizie cu privire la cererea de protecție juridică (consultanță juridică sau asistență judiciară), se înțelege că aceasta a fost acordată în mod tacit, iar partea interesată poate invoca acest acord tacit în fața Curții sau a Baroului din Portugalia, în funcție de forma de protecție juridică solicitată – a se vedea articolul 25 din Legea nr. 34/2004.

6 De unde pot obține formularul de cerere privind asistența judiciară?

Formularele necesare pentru a solicita protecție juridică sub formă de consultanță juridică sau orice altă formă de asistență judiciară, inclusiv formularul de solicitare a asistenței judiciare într-un alt stat membru, pot fi descărcate de pe site-ul web portughez de securitate socială [aici](#) (în limba portugheză).

7 Ce documente trebuie depuse cu formularul de cerere privind asistența judiciară?

Lista documentelor care trebuie atașate la cerere poate fi găsită în lucrarea „Protecția juridică – un ghid practic” (*Guia Prático Protecção Jurídica*), elaborată de Institutul portughez pentru securitate socială (*Instituto da Segurança Social, I.P.*) și publicată pe pagina „Ghiduri practice” (*Guias Práticas*) a site-ului său web, accesibilă prin intermediul oricăruia dintre următoarele linkuri:

[Site-ul portughez pentru securitate socială](#)

[Protecția juridică – Un ghid practic](#) (în limba portugheză)

8 Unde trebuie depusă cererea de asistență judiciară?

Cererea și documentele anexate pot fi depuse personal sau trimise prin poștă, fax sau e-mail oricărui departament al Institutului de securitate socială care lucrează direct cu publicul.

Lista birourilor centrale de securitate socială pentru fiecare district, alături de adresele, numerele de fax și adresele de e-mail ale birourilor pot fi consultate [aici](#) (în limba portugheză).

9 Cum pot afla dacă am dreptul la asistență judiciară?

Decizia de acordare a asistenței judiciare trebuie să specifice ce forme de asistență judiciară au fost aprobate, această decizie fiind responsabilitatea directorului principal al departamentului de securitate socială pentru zona în care solicitantul își are reședința sau domiciliul. În cazul în care solicitantul nu își are reședința în Portugalia, această decizie este luată de directorul principal al departamentului de securitate socială la care a fost depusă cererea – a se vedea articolele 20 și 29 din Legea nr. 34/2004.

În conformitate cu articolul 26 din Legea nr. 34/2004, solicitanții trebuie să fie informați cu privire la deciziile de aprobare a unei cereri de asistență judiciară. De regulă, o astfel de informare este trimisă la adresa furnizată de solicitant în formular ca adresă de corespondență.

10 Ce ar trebui să fac în cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență judiciară?

Atunci când un consilier juridic este desemnat în numele său, solicitantul îi se comunică adresa biroului consilierului juridic în cauză și, de asemenea, este informat că este de datoria solicitantului să coopereze pe deplin cu acesta, existând riscul retragerii asistenței judiciare dacă această colaborare nu are loc. Pentru ca asistența judiciară sub formă de scutire totală sau parțială de la taxele judiciare și cheltuielile aferente cauzelor suportate de instanță să intre în vigoare, solicitantul trebuie să prezinte documentul care arată că această formă de asistență a fost acordată în perioada dată pentru plata taxelor judiciare.

11 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi asistență judiciară, cine îmi va alege avocatul?

Consilierul juridic este numit de Baroul din Portugalia, care apoi îl va informa pe solicitant în conformitate cu articolele 30 și 31 din Legea nr. 34/2004.

12 Asistența judiciară acoperă toate cheltuielile de judecată?

Asistența judiciară acoperă cheltuielile prevăzute la articolul 16 din Legea nr. 34/2004, și anume:

taxe judiciare și alte cheltuieli legate de cauză;

plata onorariului consilierului juridic;

plata onorariului consilierului juridic numit de instanță;

plata în tranșe a taxelor judiciare și a altor cheltuieli legate de cauză;

plata în tranșe a onorariului consilierului juridic;

plata în tranșe a onorariului consilierului juridic numit de instanță;

cheltuielile cu executorul judecătoresc numit de instanță;

plata cheltuielilor care rezultă din caracterul transfrontalier al cauzei, în cazurile în care solicitantul își are reședința într-un alt stat membru.

13 În cazul în care îndeplinesc condițiile pentru a primi doar asistență judiciară parțială, cine va suporta restul costurilor?

În temeiul articolului 29 alineatele (4) și (5) din Legea nr. 34/2004, orice alte cheltuieli sunt plătite de solicitant. Aceasta nu aduce atingere compensării solicitantului pentru cheltuielile părților, în conformitate cu articolul 26 din Regulamentul privind cheltuielile judiciare, în cazul în care acesta are câștig de cauză.

14 Asistența judiciară acoperă, de asemenea, cheltuielile legate de căile de atac?

Da, asistența judiciară rămâne valabilă în cazul căilor de atac și acoperă toate procedurile ulterioare legate de cauza pentru care a fost acordată. Asistența judiciară se aplică și în acțiunea principală, atunci când aceasta este acordată pentru oricare dintre procedurile conexe. Asistența judiciară rămâne, de asemenea, valabilă pentru orice proceduri de executare care rezultă din hotărârile judecătorești pronunțate în procedurile în care s-a acordat asistența judiciară – a se vedea articolul 18 din Legea nr. 34/2004.

15 Asistența judiciară poate fi retrasă înainte de încheierea procesului (sau chiar revocată după proces)?

Da, asistența judiciară poate fi anulată integral sau parțial, înainte de încheierea procedurii, în cazurile prevăzute la articolul 10 din Legea nr. 34/2004.

Aceasta se aplică în cazurile în care solicitantul sau membrii familiei sale obțin ulterior resurse financiare suficiente. În acest caz, este de datoria solicitantului să declare că se poate descurca fără protecție juridică, integral sau parțial; în caz contrar, riscă să fie supus sancțiunilor relevante.

16 Pot contesta decizia prin care mi s-a refuzat cererea de asistență judiciară?

Dacă departamentul de securitate socială decide să respingă cererea, integral sau parțial, trebuie să comunice în scris solicitantului intenția sa, acordându-i acestuia 10 zile pentru a răspunde. Odată cu răspunsul său, solicitantul poate transmite documente care lipseau sau care servesc la susținerea argumentelor sale. Dacă solicitantul nu răspunde în termen de 10 zile lucrătoare, decizia devine definitivă, netrimîndu-i-se acestuia nicio altă scrisoare – a se vedea articolul 37 din Legea nr. 34/2004, care face trimitere la Codul portughez de procedură administrativă (*Código do Procedimento Administrativo*).

Solicitantul poate contesta în fața instanței decizia luată de departamentul de securitate socială. În acest caz, în termen de 15 zile, solicitantul trebuie să trimită departamentului de securitate socială care a luat această decizie o cerere scrisă prin care contestă decizia. Departamentul de securitate socială poate revoca decizia. Dacă decizia nu este revocată, departamentul de securitate socială trebuie să sesizeze instanța – a se vedea articolele 26-28 din Legea nr. 34/2004.

17 Cererea de asistență juridică are ca efect suspendarea termenului de prescripție?

Da, cererea de asistență juridică ar putea avea ca efect suspendarea termenului de prescripție.

Atunci când se depune o cerere de asistență judiciară, sub forma numirii unui consilier juridic, iar documentul care confirmă cererea respectivă se atașează la procedură, termenul de prescripție în desfășurare se întrerupe după cinci zile de la data la care s-a depus cererea de asistență juridică [articolul 33 alineatul (4) din Legea 23/2004 din 29 iulie 2004 și articolul 323 alineatele (1) și (2) din Codul civil].

Puteți consulta jurisprudența publicată pe această temă aici:

- **Curtea de Apel Lisabona (Tribunal da Relação de Lisboa)**

[Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

[Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

- **Curtea Supremă de Justiție (Supremo Tribunal de Justiça)**

[Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Atenționare:

Punctul de contact al Rețelei judiciare europene în materie civilă, instanțele sau alte organisme și autorități nu sunt obligate să ia în considerare informațiile cuprinse în prezenta fișă informativă. Vă recomandăm să consultați legislația în vigoare. Informațiile prezentate sunt actualizate în mod regulat, în funcție de modificările legislative și ale jurisprudenței.

Ultima actualizare: 12/03/2024

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.